

Enheten för social utveckling
Moa Karlsson

Stockholms stad, Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd

**Tillsyn enligt tobakslagen (1993:581) och alkohollagen
(2010:1622) i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd,
Stockholms stad, 19 maj 2016**

HÄGERSTEN-LILJEHOLMEN
STADSELSFÖRVALTNING

2016 -06- 1 0

Vaktmästeriet/post

Beslut

Vid genomförd tillsyn har länsstyrelsen noterat följande brist:

- Stadsdelen genomför inte i tillräcklig utsträckning tillsyn av varningstexter, över vilka de, enligt 19 a § tobakslagen, har tillsynsansvar.

Det finns ett förbättringsområden enligt nedan:

- För en ökad personlig säkerhet och rättssäkerhet i tillsynen bör det alltid vara två personer som genomför stadsdelens tillsyn av detaljhandeln med tobak och folköl.

Länsstyrelsen bedömer att Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd följer lagstiftningen i övriga delar som har granskats.

Länsstyrelsen förutsätter att stadsdelen åtgärdar ovanstående brist och avslutar härmed ärendet.

Bakgrund till tillsynen

Med stöd av 9 kap. 1 § alkohollagen och 19 a § tobakslagen har länsstyrelsen utifrån tillsynsplan för år 2016 genomfört tillsyn i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd.

Länsstyrelsens handläggning

Tillsynsbesök har genomförts vid ett tillfälle, 19 maj 2016. Tillsynsbesöket genomfördes av Moa Karlsson och Tomas Brink från länsstyrelsen. Vid besöket träffade vi ledamöterna Larsolof Blixt och Johan Faxér från stadsdelsnämnden, avdelningschef Linda Palo och tillsynshandläggare Anna-William Olsson.

Innan besöket skickade länsstyrelsen ut frågeformulär som besvarades av tillsynshandläggaren. Vid besöket i Hägersten-Liljeholmen fördes diskussioner med handläggaren utifrån de svar som lämnats i enkäten. Därefter genomgicks ett antal akter i OL2 och tillsynsrapporter som upprättats vid tillsyn av detaljhandel med folköl och tobak. Tillsynen avslutades med ett samtal kring länsstyrelsens iakttagelser tillsammans med ovan angivna personer.

Datum
2016-06-09

Beteckning
705-14054-2016

Redovisning av tillsynen

Organisation

På socialförvaltningens utvecklingsavdelning finns en samordnare för folköls- och tobakstillsynen. Samordnaren kallar till möten och utbildningar och fungerar som en stödfunktion för stadsdelarna. Anmälan från näringsidkarna av folköls- och tobaksförsäljning görs centralt. Efter att anmälan inkommit läggs den in i dataprogrammet OL2. Stadsdelen får reda på om det tillkommit någon ny butik eller butiken bytt ägare genom att samordnaren skickar ett e-postmeddelande när en ny butik lagts till i OL2. Näringsidkaren får ett registreringsbevis skickat till sig tillsammans med ett exempel på ett egenkontrollprogram, om inget eget egenkontrollprogram bifogats anmälan.

Riktlinjer och avgifter för folköls- och tobakstillsynen skrivs centralt och skickas ut till stadsdelarna på remiss och beslutas först i socialnämnden och sedan i kommunfullmäktige. Ansvar för folköls- och tobakstillsynen är delat mellan central förvaltning och stadsdelarna.

Stadsdelsnämnden i Hägersten-Liljeholmen ansvarar för tillsyn av detaljhandel med och servering av folköl och tobak, samt svarar på socialförvaltningens remisser gällande tillståndsgivning av serveringstillstånd. Ansvar för tillsyn av rökfria miljöer ligger hos miljönämnden i Stockholms stad.

Tillsynsplan och övergripande styrdokument

Stockholms stads riktlinjer som gällde vid tillsynsbesöket är beslutade i socialnämnden och av kommunstyrelsen i Stockholms stad år 2013.

På våren sammanfattas föregående års tillsyn och presenteras för nämnden tillsammans med den nya tillsynsplanen. Tillsynsplanen beslutas av avdelningschefen och anmäls till nämnden. Enligt stadsdelens tillsynsplan för 2016 ska samtliga försäljningsställen få minst ett tillsynsbesök. På de försäljningsställen där det tidigare förekommit brister samt de ställen som ligger i nära anslutning till skolor eller ungdomsverksamheter genomförs ytterligare tillsynsbesök. Kontrollköp ska genomföras under 2016. Av tillsynsplanen framgår även att polisen från Skärholmens lokalpolisområde kommer att genomföra tillsynsbesök på försäljningsställen. Påkallad tillsyn efter tips om olovlig försäljning eller andra avvikelser från regler och föreskrifter genomförs av preventionssamordnare och polis gemensamt.

I delegationsordningen för stadsdelsnämnden framgår att handläggare har delegation att fatta beslut om att inleda och avsluta åtgärdsärende. Avdelningschef har delegation att fatta beslut om förelägganden och förbud vid överträdelse av bestämmelser i tobakslagen, att omhänderta en tobaksvara samt att meddela varning vid överträdelse av bestämmelser i alkohollagen. Att meddela försäljningsförbud enligt alkohollagen och att meddela föreläggande eller förbud med vite ligger på stadsdelsnämnden.

Datum
2016-06-09

Beteckning
705-14054-2016

Handläggarens arbetssituation och samarbeten

Handläggaren arbetar ca 15 procent av en heltidstjänst med tillsyn av detaljhandel med tobak och folköl. Övrig tid arbetar hon som preventionssamordnare. Under 2015 startade handläggaren upp två stora projekt som tog mycket tid, på grund av tidsbrist valde dåvarande avdelningschefen att hon skulle prioritera bort tillsynen. Under 2016 rullar projekten på för handläggaren och det finns mer tid för tillsyn. Vid länsstyrelsens senaste tillsyn fanns en annan handläggare tillgänglig för att följa med på tillsyn, även fältassistenter hjälpte till med tillsyn. Nu finns ingen av dessa resurser tillgängliga för att hjälpa till vid tillsynen.

Tidigare har samarbetet med polisen fungerat väl, under 2015 har det inte funnits något samarbete. Under 2016 har polisen börjat medverka vid tillsynen igen. Det finns ett gammalt samverkansavtal med polisen och ett nytt håller på att tas fram. Kommunpolisen är engagerad i frågorna.

Under 2015 fick stadsdelen hjälp av staden centralt med att genomföra kontrollköp. I år ska stadsdelen själv genomföra kontrollköp i samarbete med Skärholmens tillsynshandläggare.

Det finns skriftliga rutiner för hur handläggarna ska hantera hot och våld. Tillsynsansvarige har inte utsatts för något hot eller våld eller försök till otillbörlig påverkan i samband med alkohol- eller tobaksärenden.

Granskade handlingar

Varje detaljhandelsställe har en egen digital akt i OL2 och en egen mapp där originalhandlingar finns. Ett tillsynsärende var öppet vid länsstyrelsens tillsyn, ett föreläggande om att inkomma med egenkontrollprogram.

Tillsyn – detaljhandel med folköl och tobak

Vid länsstyrelsens tillsynsbesök fanns det 52 stycken anmälda detaljhandelsställen för folköl och 83 stycken för tobak. Det finns inget serveringsställe för tobaksrök (vattenpipa) anmält, men två serveringsställen för folköl anmälda i stadsdelen.

Under 2015 fick nästan samtliga försäljningsställen tillsynsbesök, fem ställen fick inte tillsynsbesök, men några ställen fick fler än ett besök. Majoriteten av tillsynsbesöken genomfördes under december månad. Under tillsynsbesöken förs samtal kring egenkontrollprogrammet med handlarna. Tillsynshandläggaren kontrollerar förekomsten av åldersdekaler samt går igenom tillsynsprotokollet. Samtliga butiker, utom fem, fick tobakspärmen som Stockholms stad tagit fram.

Under 2015 var tillsynshandläggaren ensam vid tillsynen. Det finns tillgång till larm, men handläggaren glömmar oftast att ta med det. Hon gör en riskbedömning innan hon går ut, hon känner väl till området och handlarna. Handläggaren informerar ingen om vart hon går, men det står på tavlan utanför rummet att hon är på tillsyn. Under 2016 har polisen varit med på tillsyn vid tre tillfällen, planen är att de ska följa med varannan månad. När tillsynen genomförs ensam går handläggaren inte in på lagret.

Datum
2016-06-09

Beteckning
705-14054-2016

Återkoppling sker alltid till butiken genom att en kopia på tillsynsprotokollet lämnas vid tillsynen. Om brister noterats och butiksansvarig inte är på plats brukar personalen få ringa ansvarig så handläggare kan prata med denne i telefon. Tillsynsprotokollen scannas in i OL2. Originalen sparas i en mapp, sorterade på adress.

Länsstyrelsens bedömning

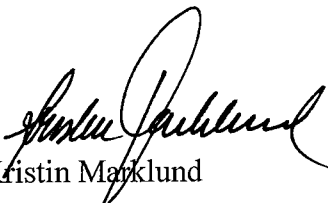
Egenkontrollprogram

En diskussion kring egenkontrollprogram kommer länsstyrelsen att lyfta med socialförvaltningen i Stockholms stad.

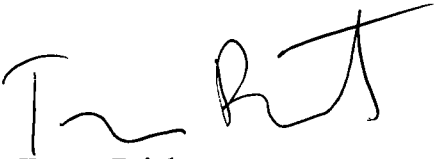
Tillsyn detaljhandel folköl och tobak

Länsstyrelsen noterar att tillsynshandläggaren nästan alltid går ensam på tillsyn. För en rättssäker tillsyn och handläggning av ärenden bör tillsynsbesök i detaljhandeln alltid genomföras av två personer. Det finns flera möjliga samarbetspartners, exempelvis polis, fältassistenter och andra tillsynsansvariga i staden.

På grund av säkerhetsskäl går tillsynshandläggaren inte in på lagret när hon är ensam vid tillsyn. Det medför att kommunen inte kontrollerar varningstexten på all tobak som finns till försäljning. Kommunen har tillsynsansvar över varningstexterna enligt 19 a § tobakslagen. För att fullfölja sina skyldigheter enligt tobakslagen måste kommunen vid tillsyn även kontrollera att tobaken är korrekt märkt, både tobaken bakom disken och den som finns på lagret.

Kristin Marklund
Enhetschef

Moa Karlsson
Tillsynshandläggare

Tomas Brink
Tillsynshandläggare

Kopia till:
Folkhälsomyndigheten
Hägersten-Liljeholmens Stadsdelsförvaltning